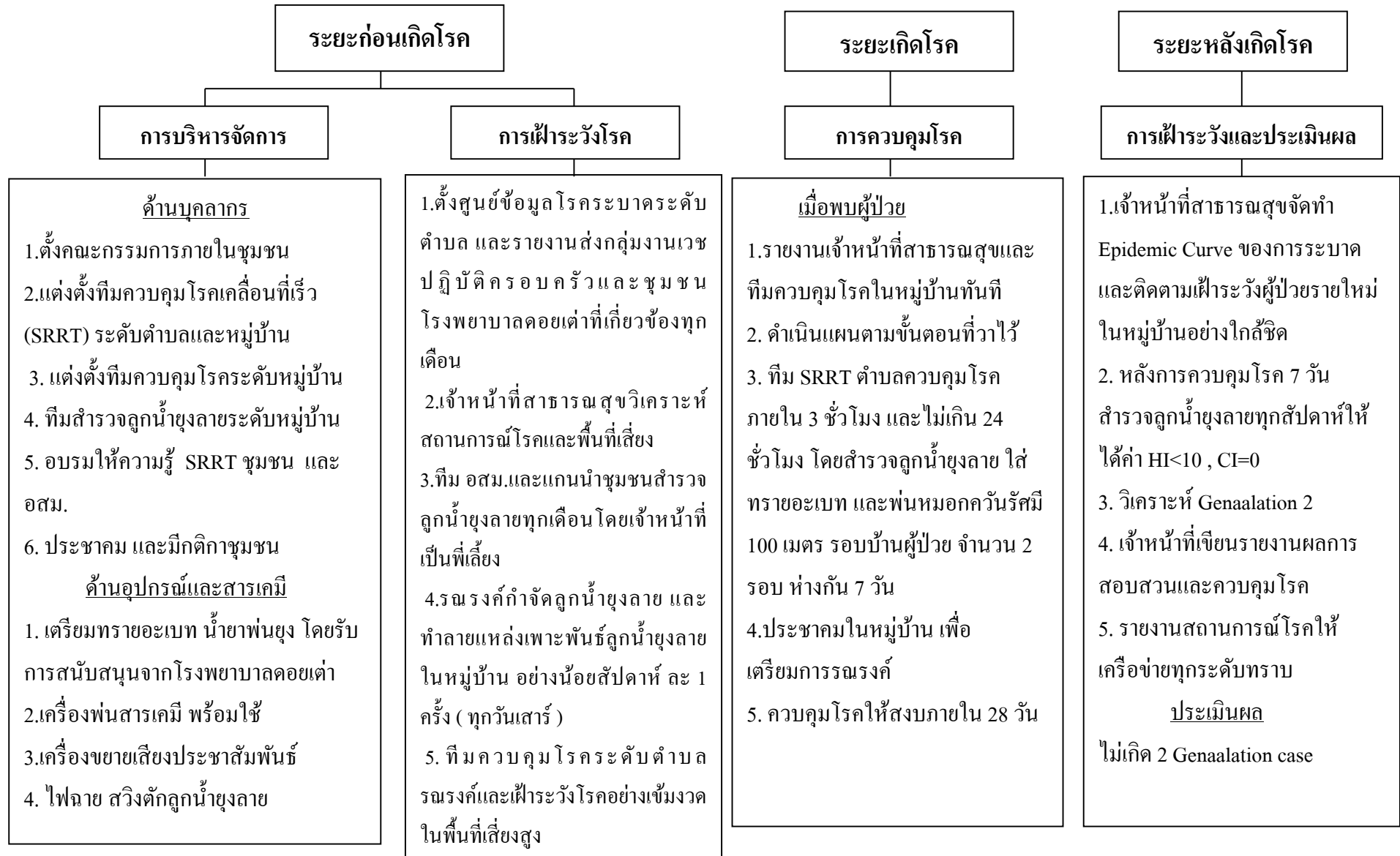

มาตรการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก บ้านห้วยล้อม ตำบลท่าเตี้อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกสำหรับพื้นที่

การเตรียมความพร้อมตอบโต้การระบาดของโรคไข้เลือดออกเน้นการกำจัดลูกน้ำยุงลายและแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในช่วงก่อนการระบาด และเน้นการรักษาเพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยให้ได้ผลดีที่สุดเพื่อให้การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกมีประสิทธิภาพ หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินกิจกรรมในระยะก่อนการระบาดในระดับอำเภอ ดังนี้

1) อาสาสมัครสาธารณสุขในหมู่บ้าน

- ในภาวะปกติ ยังไม่พบผู้ป่วยไข้เลือดออกในหมู่บ้านให้ดำเนินการดังนี้

1. สอบถามกลุ่มบ้านที่รับผิดชอบทุกสัปดาห์ว่า

- มียุงหรือไม่?
- ที่บ้านมีลูกน้ำหรือไม่?
- มีใครมีอาการไข้ และไม่มีอาการระบบทางเดินหายใจเกิน 2 วันหรือไม่?

2. หากพบว่ามีลูกน้ำ แนะนำให้เจ้าของบ้านใช้วิธี 5 ป 1 ข คือ

- ป. ที่ 1 ปิดภาชนะบรรจุน้ำเช่น โอ่ง ให้มิดชิด
- ป. ที่ 2 เปลี่ยนน้ำในภาชนะที่ปิดไม่ได้ เช่น แจกัน
- ป. ที่ 3 ปล่อยปลาหางนกยูง หรือ สิ่งที่มีในท้องถิ่นที่สามารถฆ่าลูกน้ำหรือลดการวางไข่ของยุงลาย เช่น ปูนแดง เกลือแกง สารส้ม
- ป. ที่ 4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
- ป. ที่ 5 ปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุก 7 วัน
- ข. คือ การขจัดผิวด้านในของภาชนะที่ใช้เก็บน้ำเพื่อกำจัดไข่ของยุงลาย

3. หากไม่พบว่ามีลูกน้ำหรือเพื่อนบ้านรู้สึกว่โดนยุงกัดให้เฝ้าระวังติดตามตามต่อทุกสัปดาห์

4. หากพบว่ามียุงตัวแก่ แนะนำให้เจ้าของบ้านกำจัดยุงโดย จัดทำกับดักยุง ทาตะไคร้หอมกันยุง กัด ใช้ไม้ตีไฟฟ้า หรือใช้ผลิตภัณฑ์ป้องกันหรือกำจัดยุงอื่นๆ เป็นต้น

- ในภาวะผิดปกติ

1. พบผู้ป่วยมีไข้เกิน 2 วัน และไม่มีอาการระบบทางเดินหายใจ เช่น ไม่มีน้ำมูกไหล ไอ หรือจาม ให้ดำเนินการดังนี้

- แนะนำให้ผู้ป่วยไปพบแพทย์
- แนะนำให้ทาตะไคร้หอม หรือยากันยุงกัด และนอนในมุ้ง เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อสู่ผู้อื่น
- สำนวจลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วย และบ้านใกล้เคียง หากพบลูกน้ำให้ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
- แจ้ง รพ.สต. ให้ทราบเพื่อติดตามสถานการณ์ในกลุ่มบ้านอื่นในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 3 เรื่อง คือ 1) มียุงหรือไม่? 2) ที่บ้านมีลูกน้ำหรือไม่? 3) มีผู้ป่วยอาการไข้เกิน 2 วัน และไม่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจหรือไม่

2. พบผู้ป่วยไข้เลือดออกในช่วง 28 วันที่ผ่านมาให้ดำเนินการดังนี้

- ค้นหาผู้ป่วยที่มีอาการไข้สูงเกิน 2 วัน โดยไม่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจในกลุ่มบ้าน ทุกวันถ้าพบมีอาการดังกล่าวให้แจ้ง รพ.สต. ทันที
- แนะนำให้ผู้มีอาการไข้ยากันยุงและหลีกเลี่ยงการถูกยุงกัดเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อเข้าสู่ผู้อื่น
- ให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก และการควบคุมป้องกันโรค
- ร่วมรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย และกำจัดยุงตัวแก่

2) ทีมสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วระดับตำบล (SRRT ตำบล)

- ในภาวะปกติ ยังไม่พบผู้ป่วยไข้เลือดออกในตำบลดำเนินการดังนี้
  1. รวบรวมข้อมูลจากการสอบถามชุมชนของอสม. ทุกสัปดาห์
  2. กรณีที่พบลูกน้ำยุงลายในพื้นที่เดิมติดต่อกันเกิน 3 สัปดาห์ ให้ลงมือควบคุมลูกน้ำยุงร่วมกับอสม. หรือหากเกินความสามารถโทรปรึกษา 1442 เพื่อรับคำแนะนำจากโรคติดต่อฯ โดยแมลง
  3. รายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออกแก่สมาชิกทีม SRRT ตำบลทุกเดือน
- ในภาวะผิดปกติ ได้แก่
  1. พบผู้ป่วยที่มีไข้สูงเกิน 2 วัน และไม่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจ ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ในหมู่บ้านเดียวกันภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ หรือมีพื้นที่ติดกับตำบลที่มีผู้ป่วยไข้เลือดออกในช่วง 28 วันที่ผ่านมา
    - ติดตามผู้ป่วยที่ได้รับแจ้งจากอสม. ว่ามีอาการเข้าได้ตามนิยามโรคไข้เลือดออก(ผู้ป่วยที่มีอาการไข้สูง ร่วมกับอาการอื่นๆ อย่างน้อย 1 อาการดังนี้ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ชีพ ปวดท้อง ปวดกระบอกตา ปวดกล้ามเนื้อ) หรือไม่ ถ้ามีอาการเข้าได้ให้นำส่งโรงพยาบาลเพื่อพบแพทย์ ถ้าอาการไม่เข้าตามนิยามให้สังเกตอาการต่อไป
    - ทำการสำรวจและควบคุมลูกน้ำในบ้านผู้ป่วยสงสัย หรือบริเวณบ้านใกล้เคียงร่วมกับอสม.
    - รายงานสถานการณ์ไข้เลือดออกแก่สมาชิกทีม SRRT ตำบลทุกเดือน
    - ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นวิทยุชุมชน หอกระจายข่าวว่า “มีผู้ป่วยไข้เลือดออกในตำบลใกล้เคียง หากมีผู้ใดมีอาการไข้ หรือไปรักษาที่คลินิก หรือสถานบริการใดแล้วสงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกให้มาแจ้งที่ รพ.สต.
  2. มีผู้ป่วยไข้เลือดออกในช่วง 28 วันที่ผ่านมา
    - เรียกประชุมสมาชิกทีม SRRT ตำบล เพื่อวางแผนสอบสวนและควบคุมโรค
    - ดำเนินการสอบสวนผู้ป่วยโดยใช้แบบสอบสวนโรคไข้เลือดออก สำนักระบาดวิทยา เพื่อให้ทราบผู้ป่วยติดเชื้อมาจากพื้นที่ใด และผู้ป่วยอาจแพร่เชื้อไปพื้นที่ใด
    - ค้นหาผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มเติมในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยที่ได้จากการสอบสวน
    - ให้ผู้ป่วยสงสัยทุกรายหาตะไคร้หอมกันยุงหรือทายากันยุง และนอนในมุ้งกันยุงกัด
    - ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงทุกภาชนะในบริเวณบ้านผู้ป่วยและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

- สำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงร่วมกับ อสม. ในวันที่ 0,7,14
- ประสานกับอปท. และอสม. เพื่อควบคุมยุงตัวเต็มวัย ในวันที่ 1,3,7
- เผ้ารังผู้ป่วยต่อเนื่อง 28 วัน
- สรุปผลการสอบสวนโรค และเสนอสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
- ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบว่าไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขภายใน 24 ชั่วโมง

3) ทีมสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ

- ในภาวะปกติให้ดำเนินการดังนี้
  1. ติดตามข้อมูลการสอบถามชุมชนของอสม. รายงานผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออกจาก SRRT ตำบลทุกสัปดาห์
  2. กระตุ้นให้มีการกำจัดลูกน้ำอย่างต่อเนื่องในทุกพื้นที่โดยเฉพาะโรงเรียน โรงพยาบาล
  3. ติดตามผลการสอบสวนและการดำเนินการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกของ SRRT ตำบลเพื่อประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดการระบาดของไข้เลือดออกในระดับอำเภอ
  4. รายงานสถานการณ์ไข้เลือดออกให้หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับอำเภอ เช่น ที่ประชุมหัวหน้าส่วนอำเภอ ที่ประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้รับทราบ
- ในภาวะผิดปกติ ได้แก่ พบผู้ป่วยตั้งแต่ 3 ตำบลขึ้นไป ในช่วง 2 สัปดาห์
  1. ประสานส่วนราชการให้มีการควบคุมโรคในลักษณะศูนย์ปฏิบัติการเพื่อตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (War Room)
  2. หากมีผู้ป่วยต่อเนื่องในหลายตำบลให้ขอความช่วยเหลือจากระดับจังหวัดในการดำเนินการควบคุมโรค